

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Torsdagen den 9 Mars 1820.

Något om Theatrarna i Paris.

(Fragment af Lady Morgan.)

— — **T**héâtre des Vaudevilles och Théâtre des Variétés följa i rangordningen på Komiska Operan, och äro alldeles Fransyskt nationala. *Le Sage*, den oöfverträffliga förlattaren till *Gilblas*, har Frankrike att tacka för ursprunget till sin Vaudeville-theater. *Rousseau*, i sin musikaliska ordbok bestämmer begreppet om Vaudeville som *une sorte de chanson à couplets, qui roule ordinairement sur des sujets badins ou satyriques*. Han tillägger, att ehuru melodien föga afviker från recitativ, och har föga musikaliskt, den likväl är ganska piquant och lefvande.

Vaudevillen tillhör Fransmännen egendomligen, och skall förlora sig ända i Carl den Stores tid. En hvar i Frankrike synes hafva nog öra att lära den utan till och nog röst att sjunga den. Utur de femhundra Vaudeville-stycken jag har medfört från Frankrike, bad jag en Fransman sjunga allt hvad jag började, och han sjöng allt vidare. Till dessa allmänt kända folksmelodier göres dagligen ny text, både för Theaterns *petites pièces* och äfven för att deri uttrycka politiska meningar, personlig satir och personligt beröm. I en visa hafva Fransmännen alltid försökt

att förskaffa sig luft, både för godt och elakt lynne. *Mazarin* darrade när man ej gjorde vaudeviller, och *Menage* anmärker, att en samling af sådana är en ganska nödvändig sak för en historieskrifvare, som vill skrifva uppriktigt.

Alla aktörer och aktriser på de små Parisiska teatrarna sjunga *tant bien que mal*; ty alla deras piecer äro opera-artade, eller rättare sammansatta af folksmessiga vaudeviller och korta dialoger; och när jag, som man plägar göra i Paris, gick från Vaudeville-theatern till Théâtre des Variétés, hörde jag här samma melodi upprepas, och detta tycktes roa åskådarne, som på bägge ställen ännu en gång gnolade på dessa melodier.

Endast i vaudevillen, som är alldeles lämpad efter Franska språkets genius och högst epigrammatisk, hafva Fransmännen en national-musik. De små täcka piecer, dem man ser på Vaudeville-theatern, vimpla af madrigaler och epigrammer, som underbarligen passa till de folksmelodier för hvilka de äro författade. De äro liksom oberoende af den Parisiska kritikens renade smak, som förkastar alla ordlekar, hvilka likväl utgöra dessa dramers väsentliga beståndsdel. Vaudeville-theatern är rik på parodier, som hastigt följa på hvar stor Opera eller ny Tragedi på *Théâtre Français*. Parodien på *Hamlet* är oemotståndligt komisk. Några bland de spelan-

de, i synnerhet af mankønet, hafva en utmärkt talang. Orkestern är, liksom alla i Paris, fullständig och förträffligt organiserad.

Théâtre des Variétés har för sin nuvarande uppkomst att tacka *Brunets* och *Poitiers* oesterhärmliga spel, ehuru man här finner långt mindre frihet och qvickhet än på *Vaudeville-theatern*. Hyad man vanligen ger på den förra, äro de af Fransmännen så kallade *pièces de caricature*. Om naturenlighet är hvarje skådespelares högsta ändamål, så är *Branet* en af de förträffligaste jag någonsin sett. Allt är hos honom sanning och enkel natur. Ingen på Engelska skådeplatsen kan mäta sig med honom; endast *Emley* närmar sig till honom. Så som allt hos Fransmännen är föga gynnande för Tragedien, så är deras Komedier af alla omständigheter gynnad, och deras skådespelare äro deri de förträffligaste jag känner.

Boulevards-theatrarne de la Porte St. Martin, de l'Ambigu comique, de la Gaîté och andra gifva dramer, melodramer, pantomimer, dans och *petites pièces* af alla slag. Ehuru det hör till goda ton att ett par gånger om året i stort sällskap besöka en hvar af dessa theatrar, består likväl i allmänhet deras publik af de underordnade klasserna, hvilka äro så högljudda och lifliga i sitt bifall och tadel, så underbart olika i sin klädsel och uppförande, att åskådarna äro nästan lika lustbara att åskåda som representationerna.

En af de mest omtyckta Melodramer, som speltes på *Theatern Porte St. Martin*, var *Simson*, till innehållet bokstafligen tagen ur Bibeln, likväl så, att, med afseende på en viss moral-decencie, den förrådiska *Judith* föreställdes som en svag kvinna, hos hvilken faderlandets fördel och fadrens vilja hade en segrande inflytelse. Men oakadt denna rensning, kunde man i denna *Simson* ej finna någon moral; ty han framställdes som en dansad Satir öfver Bibeln. Kroppsstyrkans fördelar, ett

lyckligt förräderi, hämdlystnad — allt detta sattes i sin fulla dag genom en lysande *Ballet d'action*.

Med mycken framgång uppfördes kort förut *Joseph* på *Théâtre Français*. Redan *Voltaire* lann denna bibliska historia utmärkt dramatisk och lika intressant som *Phædra* och *Hippolitus*. *Josephs* förträffliga framställning af *Lafond*, förenad med *Mamsell Mars's* spel, bragte denna *piece* för någon tid i modet. Men Franska Kritiker öfverensstämde deri, att detta ämne ej är förenligt med den tragiska värdigheten, att, enligt deras egna ord, *Madame Potiphar* är *ignoble autant que méchante*, och att *Joseph*, ehuru en *charmant garçon, n'étoit qu'un esclave*, hvarföre *pièce*n, oakadt ämnets helighet, ej kunde räddas. Äfven en politisk anledning torde ha legat till grund för detta omdöme. *Joseph* råder *Pharao* att begagna sina undersåtares hungersnöd för att bemäktiga sig deras egendom. Men man torde hafva ansett för farligt att åt den dåvarande kejsrerliga *Pharao* gifva en sådan politisk vink och af sådan autoritet. Under mitt vistande i Paris uppförde äfven *Theatern de la Gaîté* en *Sacrifice d'Abraham*, och *Chateaubriant* framställde sin *Moses* på skådeplatsen.

Så som de bibliska *piecerna* hopade sig på de parisiska *Theatrarne*, så voro de sednare äfven *Loyalitetens* brännpunkter. Vid Hertigens af *Berry* förmälning lades *Racine* och *Molière, Corneille* och *Voltaire* alldeles å sido; deremot hörde tillfällighetsstycken till ordningen för dagen, hvilka grundade sig dels på *facta* utur *Bourbonernas* historia, dels på *bon-mots, mots de coeur et de sentiment*, dem man tillade den Kongl. Familjen.

Skådespels-författare och poeter, som under *Napoleons* regering aldrig tröttnade att priså honom, äro nu lika outtröttliga i *Konungens* lof. Jag har sett uppföras mer än tjuge sådana tillfällighets-piecer, hvilka alla under åtskilliga namn och dikter hafva kungliga dygder till

föremål, oberäknade otaliga stycken till Henrik den Fjerdes beröm, utur hvars lefnad hvarje händelse blifvit dramatiserad, som t. ex. *Charles de France, Le chemin de Fontainebleau, Une journée de Versailles, Une soirée aux Tuilleries, les Filles à marier, La pensée d'un bon roi, Le bonheur d'un bon roi, le roi, le roi et la ligue, L'impromptu de provence* och hundrade andra af samma art och form.

Ett litet Vaudeville-stycke roade mig i synnerhet genom sin lojala naivetét. De handlande personerna voro blomster under Floras styrelse. Liljan var gudinnans gunstling, och, krönt af henne till trädgårdens drottning, säger hon till sina doftande undersåtare, att hon genomvandrat världen för att uppsöka vegetabilisk, animalisk och moralisk förträfflighet, och då hon, helt opartisk under återfärden till sina hem-buketter, händelsevis gått förbi Tuillerierna, kände hon sig icke (som man skulle förmoda) förtjust af denna trädgårds sköna blomstersängar, utan af Konungen stående vid ett fönster, och nu utgjuter hon sig i den deklamatoriska raden:

Je cherchais la vertu — et je trouvais Louis.

Blomsterna fånga sig mycket åt denna sammanträffning. Men Flora afbryter deras glädjebetygelser, i det hon gör dem uppmärksam på en liten blomma på en allagnare plats af Theatern, höljd i en tät, röd och mörkblå slöja. Gudinnan frågar, hvad detta är för en egensinnig och i en mörk tystnad lefvande blomma. Efter ett delicat dröjsmål får gudinnan äntligen veta af hennes systerblomster, att det är den brottsliga, proscriberande och usurpationslystna violen, som under gudinnans frånvaro vägrat den "krönte Liljan" sin lydnad. Violblomman kallas genast för rätta, tadlas och dömmes med stränghet. Men Nåden hör till dagens ordning, och violblomman erhåller: *Amnestie*. Jag trodde, att dess sköna hufvud skulle afhuggas; men man aftog blott dess slöja, och tillät henne att intaga sin plats

i Loyalitétens *Parterre*, som omgaf gudinnan, och der alla blomster instämde i en final till Floras och Ludvig den Aderton-des ära.

Men ehuru den närvarande publikens lojalitét syntes svara mot alla önskingar, fann likväl Parterrens kritiska skarpsinnighet denna den brottsliga violblommans dom och benådning alltför stark. Men som ropet: *à la porte*, eller en befallning att falla rideaun här var alldeles otillätlig, så ådagalade en man på parterren på engång sin lojalitét, sin goda smak och sin naivetét, i det han uppsteg med det utropet: *Mes amis, criens vive le roi!* och under högljudt skratt, handklappning och skriket: *vive le roi*, förfäskades piécen. Blomsterna sänkte sina brokiga hufvuden, liksom en skarp nordanvind hade bortblåst deras skönhet; förhänget föll, för att snart åter höjas till den nya representationen: *La Pensée d'un bon roi*.

Denna *Pensée* bestod deri, att de penningar, som vanligen utgåfvos till fyrverkier vid Kongl. familjens förmåningar, skulle användas till hemgift åt ett antal unga flickor. Hvarje vers i finalen, som har femtio, slutades med de orden:

C'est ainsi, que pense le roi.

Dessa äro de miserabla, tank- och smaklösa foster, som till ett bestämdt pris säljas af dagens fala poetaster och scribe-rer, vanfrejda teatrarna, skända den allmänna smaken och i en främlings ögon lika mycket förnedra de lofprisande och dem, som klappa bifall åt sådana lofoffer.

Husliga Samtal. N:o 2.

Fri Öfversättning.

Damon. Kära hustru, hur länge ha vi nu varit gifta?

Phillis. Fyra veckor.

Damon. Är det inte ännu längre?

Phillis. Blir då tiden dig så lång?

Damon. Just inte det; men jag trodde, att det var längre.

Phillis. Skall jag nu inte gråta öfver det?

Damon. Du gråter mycket för mycket. Alla dagar kifva vi, och på de 4 veckorna ha vi åtminstone firat trettio försoningar.

Phillis. Alltid sårar du mitt hjerta. Du är en lättsinnig människa, en människa, som finner ett nöje i min olycka.

Damon. O så hör då upp!

Phillis. En, som alldeles orörd ser mina tårar. O! hade jag aldrig sett dig!

Damon. Ja väl.

(*Leander* och *Chloe* komma på besök.)

Leander. Vi skulle väl en gång besöka Er, våra vänner.

Chloe. Hur står det till, bästa *Phillis*?

Phillis. O! min man —

Leander. Nå Herr man, hur är det?

Damon. O! min hustru —

Chloe. Ni kifva beständigt, och det är alldeles inte rätt. I ert hus herrskar alltid ett borgerligt sorgespel; det är mig förhatligt.

Phillis. Står det väl att ändra?

Chloe. Det måste nödvändigt ändras. Du måste ge efter, min vän.

Phillis. Förr dö!

Chloe. Det duger inte. Det blir en alltför sorglig utgång. Hvarför lefver då jag lyckligt med min man?

Phillis. För det du är en toka.

Leander. Hörsamma tjenare! Således skulle det allsinte löna mödan, att lefva lycklig med mig?

Phillis. Svårligen.

Damon. Nå, min hustru! Här är min hand. Blif glad igen. Scenen får inte bli alltför tragisk.

Phillis. Du tillstår således, att du har orätt?

Damon. Aldrig!

Phillis. Nå *Cloe*, der ser du sjelf! —

Chloe. På det sättet kommen jag aldrig öfverens. Den har uppenbart orätt, som inte nu sträcker handen till försoning. Den som först ger efter för den andra, har mest rätt.

(De begge makarne omfamna hvarandra.)

Damon. O hvad jag nu åter älskar dig! — Hur mitt hjerta nu klappar för dig!

Phillis. Också mitt!

Damon. Jag begriper inte, hur jag så kunde misskänna dig.

Phillis. Inte jag heller, min älskade.

Damon. I grunden hade vi orätt begge två.

Phillis. — Jag medger det.

Damon. Nå! så blifve denna dag en försonings-, en glädje-dag för oss. Blifven hos oss, bästa vänner, och hjälpen oss att fira en så skön och huslig kärleksfest! Den skall också jag ombestyra, bästa maka.

Phillis. Nej — jag har redan tänkt ut —

Damon. Men —

Phillis. Alldeles inte, min skatt —

Chloe. Kom nu, annars börja ni på nytt att gråla. . . .

Prenumeration på 78 Numror af detta Blad, som utkommer hvarje Måndag och Torsdag, emottages med 2 R:dr Bco uti Herrar Uppers & Comp., Östergrens och Bruzelii Boklädor.

N:o 21 utgifves nästa Måndag.

Stockholm, tryckt hos JOHAN IMNELIUS.